

DENİZ CANLILARI KAYNAKLI ACİLLER

5. BÖLÜM

İlkay AKBULUT¹

GİRİŞ

İnsanların doğal yaşam alanı olmamasına rağmen deniz ortamı; doğal habitatımız olan karasal alanların canlılık açısından tahribatının artmasıyla birlikte gerek sportif gerek endüstriyel gerekse yaşamsal olarak gittikçe önem kazanmaktadır. İnsan canlısı yüzme yeteneğini ile doğar ve zamanla bu yeteneğini unuttur. Deniz ortamı; anatomimiz gereği içinde göremediğimiz, nefes alamadığımız ve yüzme becerisini öğrenme gereğinden dolayı insan için tehlikeli bir ortamdır. Deniz ortamının kendisi dışında deniz canlıları ile karşılaşma yaralanmalara veya zehirlenmelere neden olabilir. Çoğu deniz canlısı, savunma veya avlanma amaçlı zehir sistemleriyle donanmıştır.

İnsanların denizle ve içinde yaşayan organizmalarla teması artmaya devam ettikçe, deniz canlıları kaynaklı zehirlenmelerin ve travmaların etkisi de artacaktır. Deniz gıda kaynaklı zehirlenmeler büyük salgınlara neden olmaktadır. Ayrıca sayısız zehirli organizma tarafından doğrudan zehirlenme önemli morbiditeye neden olmaktadır. Özellikle ülkemizde daha az yaygın olmakla birlikte daha dramatik olan köpekbalıkları gibi büyük deniz canlıları tarafından yapılan saldırılar dünyada her yıl ölümlere neden olmaktadır. Bu nedenle, doktorların deniz organizmalarının oluşturduğu tehlikelerden haberdar olmaları ve uygun tedavi seçeneklerini bilmeleri önemlidir.

EPİDEMİYOLOJİ

Deniz canlıları kaynaklı yaralanmalar ve zehirlenmelerin epidemiyolojisine ilişkin çok fazla bilgi bulunmamaktadır. Elde bulunan verinin önemli bir kısmı, büyük yaralanma ve zehirlenmelerden elde edilen bilgi ışığındaki değerlendirmeler

¹ Uzman Doktor, Gümüşhane Kelkit Devlet Hastanesi, ilkayakbulutdr@gmail.com

KAYNAKÇA

- Centers for Disease Control and Prevention (CDC). Surveillance for foodborne disease outbreaks—United States, 2007. *MMWR Morb Mortal Wkly Rep* 2010; 59:973-9.
- Ahasan HA, Mamun AA, Karim SR, et al. Paralytic complications of puffer fish (tetrodotoxin) poisoning. *Singapore Med J* 2004; 45:73-4.
- White J, Warrell D, Eddleston M, Currie BJ, Whyte IM, Isbister GK. Clinical Toxicology—where are we now? *J Toxicol Clin Toxicol* 2003; 41:263-76.
- Lumley J, Williamson JA, Fenner PJ, et al. Fatal envenomation by *Chironex fleckeri*, the north Australian box jellyfish: the continuing search for lethal mechanisms. *Med J Aust* 1988; 148:527-34.
- Byard RW, Gilbert JD, Brown K. Pathologic features of fatal shark attacks. *Am J Forensic Med Pathol* 2000; 21:225-9.
- Fenner PJ, Williamson JA, Skinner RA. Fatal and non-fatal stingray envenomation. *Med J Aust* 1989; 151:621-5.
- Isbister GK, Kiernan MC. Neurotoxic marine poisoning. *Lancet Neurol* 2005; 4:219-28.
- Fernandez I, Valladolid G, Varon J, et al. Encounters with venomous sea-life. *J Emerg Med* 2011; 40:103-12.
- Cavazzoni E, Lister B, Sargent P, Schibler A. Blue-ringed octopus (*Hapalochlaena* sp.) envenomation of a 4-year-old boy: a case report. *Clin Toxicol (Phila)* 2008; 46:760-1.
- Atkinson PR, Boyle A, Hartin D, et al. Is hot water immersion an effective treatment for marine envenomation? *Emerg Med J* 2006; 23:503-8.
- Nomura JT, Sato RL, Ahern RM, et al. A randomized paired comparison trial of cutaneous treatments for acute jellyfish (*Carybdea alata*) stings. *Am J Emerg Med* 2002; 20:624-6.
- Hartwick R, Callanan V, Williamson J. Disarming the box-jellyfish: nematocyst inhibition in *Chironex fleckeri*. *Med J Aust* 1980; 1:15-20.
- Birsa LM, Verity PG, Lee RF. Evaluation of the effects of various chemicals on discharge of and pain caused by jellyfish nematocysts. *Comp Biochem Physiol C Toxicol Pharmacol* 2010; 151:426-30.
- Currie BJ. Marine antivenoms. *J Toxicol Clin Toxicol* 2003; 41:301-8.
- De La Torre C, Toribio J. Sea-urchin granuloma: histologic profile. A pathologic study of 50 biopsies. *J Cutan Pathol* 2001; 28:223-8.
- Clark RF, Girard RH, Rao D, Ly BT, Davis DP. Stingray envenomation: a retrospective review of clinical presentation and treatment in 119 cases. *J Emerg Med* 2007; 33:33-7.
- Noonburg GE. Management of extremity trauma and related infections occurring in the aquatic environment. *J Am Acad Orthop Surg* 2005; 13:243-53.
- Teitelbaum JS, Zatorre RJ, Carpenter S, Gendron D, Evans AC, Gjedde A, Cashman NR. Neurologic sequelae of domoic acid intoxication due to the ingestion of contaminated mussels. *N Engl J Med* 1990; 322:1781-7.
- Lehane L, Rawlin GT. Topically acquired bacterial zoonoses from fish: a review. *Med J Aust* 2000; 173:256-9.
- Kajfasz P: A case of severe stinging caused by venomous marine animal, "Portuguese man of war" (*Physalia* species) in all probability. *Int Marit Health* 66(2):84–86, 2015
- Berling I, Isbister G: Marine envenomations. *Aust Fam Physician* 44(1):28–32, 2015.
- Hambricht D, Guss D, Smith JT: Unique case of posterior tibial tendon dysfunction after stingray strike. *Foot Ankle Spec* 2015 [Epub ahead of print].
- Darlene FO, Phee-Kheng C: Hot water immersion as a treatment for stonefish sting: a case report. *Malays Fam Physician* 8(1):28–32, 2013.
- Lakkis NA, Maalouf GJ, Mahmassani DM, et al: Jellyfish stings: a practical approach. *Wilderness Environ Med* 26(3):422–429, 2015.
- Andreosso A, Smout MJ, Seymour JE: Dose and time dependence of box jellyfish antivenom. *J Venom Anim Toxins Incl Trop Dis* 20:34, 2014